

κερ, με τον Κορράδο Μπράντο της τραγωδίας «Περισσότερο από τον Έρωτα» του Ντ' Αλφόνζι. Ένας ήρωας, που δε δειλιάζει να κάμει κάθε ατιμία, κάθε έγκλημα, να λησμονήσει κάθε σεβασμό προς τον εαυτό του, να ταπεινωθής, να γίνη κυνικός· άρκεί να πιτύχει το σκοπό του, να κατακτήσει το χρήμα. Ο ήρωας αυτός γεμίζει σήμερα με την όντοτητα του, με τις ιδέες του, με τους ταπεινούς πόθους του και τα ταπεινότερα πάθη του· ο ήρωας αυτός με την άρρώστια του—την άρρώστια της εποχής— γεμίζει όλη την περιοχή της τέχνης. Άλλά με τούτο που φτάνουμε; Να μη μάς μιλούν σχεδόν πιά οι εργάτες της τέχνης γι' άλλα ιδανικά και να μάς παρουσιάζουν πάντα αυτό το άξιοθρήνητο θέαμα του ανθρώπου, που δέρνεται κι' αγωνίζεται να πλουτίσει για να καλοζώση. Ποιά ταπεινή άναπαράσταση της ανθρώπινης ζωής! ποιά σκληρή δοκιμασία του ήθικου έγώ μας! Δεν είνε λοιπόν τίποτε άλλο που να μπορή να μάς δείξη, ότι υπάρχει κάποια άνώτερη ήθικότητα στο σκοπό της ζωής; Όλα τα άλλα ιδανικά σβύνουν εμπρός στο ιδανικό του παρᾶ. Κ' η τέχνη, που έρχεται να μάς μιλή πάντα γι' αυτή την ταπείνωση του ανθρώπου, γι' αυτό τον έξευτελισμό του ήθικου έγώ του, δεν είνε πρόστυχη, δεν καταντάει να προστυχεύη μαζί με τον εαυτό της κι' όλη την ύπόστασή της;

Δέ φτάνει όμως μόνον αυτό το κακό για την τέχνη. Το χρήμα, που είνε σήμερα το κύριο θέμα της γίνεται μαζί κι' ο κύριος σκοπός των εργατών της. Όλοι εργάζονται για το χρήμα. Οι έρμηνευτές και ζωγράφοι της ανθρώπινης αυτής ταπείνωσης και προστυχίας, ταπεινώνονται κι' οι ίδιοι και γίνονται βιομήχανοι. Κ' έτσι η τέχνη φτάνει στο κατώτερο σημείο του έξευτελισμού της· γίνεται βιομηχανία. Κύριο θέμα και κύριος σκοπός της τέχνης η κατάκτηση του χρήματος. Οι άνόητοι— όπως είνε όλοι οι ιδεολόγοι— ήμπορούν να ζητούν ακόμη ευγενικώτερα φανερώματα πνευματικής δημιουργίας.

Το ιδανικό του παρᾶ— πράγμα που το βλέπουν κι' οι ιδεολόγοι— ξετόπισε κάθε άλλο ιδανικό από την ανθρώπινη ζωή κι' από την τέχνη κι' έγινε ο τρομερότερος τύραννος της ανθρωπότητας. Άλλά να, γλυκοχαράζει πέρα κάποια απόλυτρωση βέβαιη. Ίσως ν' άργήσει λίγο ακόμη νάρθη. θάρθη όμως. Του πολέμου συνέπεια αίτιολογημένη ή κοινωνική επανάσταση· αυτή, που θα φέρη και τον ξεπεσμό της άξίας του χρήματος, που θα καταργήση την τυραννική κυριαρχία του. Καινούργια ιδανικά δημιουργεί ή ανθρωπότητα για ν' αντικαταστήση τα παλιά, δσα έμούχλιασαν και τᾶ, είνε βλαβερά. Ο άνθρωπος γυρεύει να γνωρίση και να την κάμει δική του την άνώτερη ήθικότητα της ζωής· μέσα στην άλλαγή αυτή το χρήμα δε θα είνε ο κυρίαρχος δυνάστης· κι' η τέχνη φυσικά θ' απόλυτρωθής κι' εκείνη από τη δύναμή του για να ξαναβρή την άνώτερη ήθικότητά της, ώστε να μπορή να ξευγενίσει τον άνθρωπο, τον άνθρωπο εργάτη αληθινό ιδανικών, που θα ταιριάζουν στο έλευθερωμένο πνεύμα του, τον άνθρωπο, που δε θα χωρίζεται, όπως σήμερα, τόσο άνισα σε πλούσιο και σε φτωχό, τον άνθρωπο που δε θα έχει σκοπό αποκλειστικό της ζωής του την κατάκτηση του χρήματος και δε θα νομίζει άνόητους τους ιδεολόγους. Ο ξεπεσμός της άξίας του χρήματος θα ύψωση την άξία της τέχνης και μαζί της και τον άνθρωπο.

ΕΠΙΛΟΓΗ

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΘΑΟ ΤΟΥ „ΝΟΥΜΑ“

Η ΠΗΓΗ

Στο δρόμο που πηγαίναμε μου λέει : διψώ.
Κ' εγώ διψώ. και πήραμε το δρόμο μες στα έλάτια
Νά, ή έκκλησούλα, νά, ή πηγή ζωμένε· μες κισσό
δυσ άέτρες είναι ή πόρτα της· πεντέξη σκαλιστήτα
φέρνουνε στο νερό βαθειά.
Και κατεβήκαμε κι' οι δυο κι' εΐτανε μέσα μου δροσισί.
κι' εΐτανε μέσα μου εΐσοδι
παράξενη χαμένη
κι' εΐτανε σκατεινά και σιωπηλά
κι' έμπαινε μόνο λίγο φως απ' τον κισσό δειλά
κι' εΐτανε σι' μιν έκκλησού που λειοντογρια προσμένει
κι' εγώ, γονάτισα στην πέτρα τη βρεμένη.
της πήρα μες στα χέρια το κεφάλι
και την έφίλησα στο στόμα,
ποιές μου χαμμύν' άλλη
φορά δεν την έφίλησα ποιές μου ακόμα,
και τώρα—πώς;— της πήρα μες στα χέρια το κεφάλι
και την φίλησα τρελλά
Γιατί; γιατί!... γιατί! 'ταν όλα σιωπηλά,
γιατί έμπαινε λιγάκι φως απ' τον κισσό δειλά.
γιατί 'τανε μου εΐσοδι παράξενη χαμένη
κι' ή μου πηγή σ' ήν έκκλησού που λειοντογρια προσμένει.

(1910)

ΜΕΛΙΚΕΡΤΗΣ

ΟΛΕΘΡΟΙ

Χρυσά τα σιάχια ανάδενε το άγρει
στον ήσυχο τον κάμπο τον ώχρό·
λές, άύλο κι' άπαλδ χαϊδεύει χέρι
τον τίμιο των ανθρώπων θησαυρό.

Δέ σκέθουν ιδρωμένοι θεριστάδες
μήτε δρεπάνια άστράφουν λυγιστά
μες στού ήλιου τις δρόθερες λαμπράδες,
που γέγγουν και στα μάτια τα κλειστά.

Δενκδ δέν άνεμίζεται ματηήλι
σιαχολογήτρες μες σ' τις έρημιές
και μήτε μες στ' ολόδροσο το δειλί
φεγγίζουν οι σ' ημένες θυμωνιές.

Δέ θέρσαν εκείνοι που τα σπείραν
με τη γλυκιάν έλπίδα τη βαθιά... —
Τα παλληκάκια τα μουφέκια έπήσαν
και τα βαριά κι' αλίγιστα σπαθιά.

Και νά, από κείθε πέρα ξεκινούνε
κι' ερχόνται σιδερόφραχοι σιραιτοί·
βάθβαγα πόδια τον καρπό πατούνε,
που γέρνει κι' όλο στρώνεται στη γή.

Ξαπίσω τους έμειναν τα χωράφια
σκαμένα απ' των άλόγων την όρμή. —
Νεκρά του θησαυρού τους τα χρυσάφια
το άγρει το άπονύχτερο θρηνεί!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ